Ze všech obnovitelných zdrojů významně přibývají v Česku zatím jen fotovoltaiky

5.2.2025 - Jiří Trnavský | Profi Press - Energie21

V loňském roce se v Česku dařilo především fotovoltaice určené pro pokrytí vlastní spotřeby.

Celkový zájem domácností o fotovoltaiku i tepelná čerpadla, ale klesl. Pro domácnosti totiž nadále zůstává vytápění tepelnými čerpadly hůře dostupné než topení zemním plynem. Zprovozněno bylo jen sedm nově připojených větrných elektráren, jedna biometanová stanice a několik zrekonstruovaných vodních elektráren či mělkých geotermálních vrtů využívajících tepelná čerpadla. To přinesl rok 2024 v obnovitelné energetice v České republice. Na bilanční tiskové konferenci to uvedla Komora obnovitelných zdrojů energie se svými členy.

Další rozvoj OZE má zatím rezervy

V oblasti legislativy se vládě loni podařilo téměř dokončit třetí novelizaci energetického zákona. Ve skluzu je ale příprava nového Zákona o urychlení rozvoje OZE, který má dokončit legislativní změny, zkrátit povolování a zrychlit rozvoj obnovitelných zdrojů, zejména větrných elektráren.

„Energetická krize v roce 2022 nasměrovala naši pozornost k obnovitelným zdrojům a podpoře jejich rychlejšího rozvoje. S odstupem dvou, tří let se však ukazuje, že se rozjely pouze fotovoltaiky. Větrníky jsou snad na začátku nového startu, ale zbytek obnovitelné energetiky na svou příležitost teprve čeká. Výhled je nejistý i pro domácnosti. V přípravě nového **Zákona o urychlení rozvoje OZE** jsme v časové tísni a zákon je potřeba doplnit tak, aby fungoval i mimo akcelerační zóny a včetně modernizací větrných elektráren. Dobrým krokem jsou tři novely **energetického zákona**, z nichž ta poslední přináší pravidla pro flexibilitu včetně samostatně stojících baterií, která je podmínkou pro modernizaci energetiky. Velkou prohrou jsou desítky miliard z **Modernizačního fondu** směřující do velkých tepláren z naprosté většiny na **fosilní plyn** a **pálení odpadů**, místo na obnovitelné zdroje," řekl Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie.

„Dobrým počinem je úspěšný rozjezd jednoduchého sdílení elektřiny skrze **aktivní zákazníky**, které sníží účty za elektřinu tisícům zapojených domácností. Ale odklad zpoplatnění uhlíku je strategická chyba a představuje nulovou ochranu domácností před cenovými výkyvy energií," dodal Martin Bursík, poradce pro legislativu.

K síti bylo připojeno pět **větrných turbín** v Jívové na Olomoucku a dvě elektrárny na Bruntálsku. Nová elektrárna byla postavena na Karlovarsku a nejméně dvě elektrárny by se měly stavět i letos. Oproti sousednímu Polsku, Rakousku nebo Německu je to však stále jen zlomek. Výroční data za celou Evropu zveřejní WindEurope koncem února.

„Oceňujeme snahu ministerstev zjednodušit a zkrátit povolování nových zdrojů, ale na novou praxi si budeme muset ještě počkat. Elektrárny postavené či připojené vloni do sítě jsou výsledkem desetiletého úsilí ve vyřizování potřebných povolení. Pozitivně hodnotíme zlepšení přístupu některých krajských úřadů k **povolování větrných elektráren**," řekl Michal Janeček, předseda České společnosti pro větrnou energii.

Teplo z OZE musí být levnější než z plynu

Tepelná čerpadla se po rekordních letech 2022 a 2023, kdy byl počet instalací značně motivován obavami z rostoucích cen energií, vrátila dle předběžného šetření Asociace pro využití **tepelných čerpadel** (AVTČ) na úroveň předchozích let. Klíčovým hybatelem zájmu přitom má být poměr ceny elektřiny vůči plynu. Například v době energetické krize, kdy byl plyn dokonce dražší komoditou, domácnosti i firmy výrazně častěji zvažovaly úsporné vytápění a ohřev vody tepelnými čerpadly. V současnosti většina zemí EU cenu plynu dotuje, což umožňuje vyhnout se **uhlíkovým daním** a udržovat jeho uměle nízkou cenu ve srovnání s elektřinou. Zájem o obnovitelné zdroje se kvůli tomu vytrácí.

„Od loňského roku patříme mezi země, které snížily DPH na tepelná čerpadla a fotovoltaiku, v našem případě z 15 na 12 procent. Navzdory všem snahám vlády s programy **Nová zelená úsporám** nebo Oprav dům po babičce se ale nacházíme na chvostu Evropy v počtu nově instalovaných zařízení. Přitom Česká republika je i v zahraničí známá vysoce efektivními a kvalitními tepelnými čerpadly. Avšak produkty, které se tu vyrábí, jsou nakonec ve velké míře exportním artiklem," doplňuje ředitel AVTČ Jan Potucký.

Antonín Tym z České geotermální asociace dodává: „Nové instalace i nadále v drtivé většině využívají systém **vzduch-voda**. Přičemž zejména pro průmyslové a komerční vytápění je vhodné zvažovat všechny možnosti, včetně využití geotermální energie prostřednictvím systémů **země-voda**, které lze efektivně využít i pro **chlazení**."

„Spalování dřeva v domácnostech statisticky odpovídá za celou třetinu české výroby obnovitelné energie. Každoročně se prodají desítky tisíc nových kamen a kotlů. **Vytápění biomasou** je velmi perspektivní, protože dřevo používané k vytápění se bere v blízkém okolí. Zásadní je ale vědět, jak s ním správně topit," řekl Libor Soukup, prezident Cechu kamnářů ČR. Cech zároveň varuje před zbytečnou a nebezpečnou regulací nastavením nesplnitelných emisních limitů: „Radikální zpřísnění platných mezních hodnot by vedlo k významnému omezení nabídky cenově dostupných zdrojů a zpomalilo by modernizaci a chuť do inovací investovat. Vedlejším efektem by bylo prodloužení životnosti zastaralých, málo účinných topidel, potažmo zhoršení kvality ovzduší a v neposlední řadě bychom museli počítat s negativními dopady na trhu práce jako důsledku zániku firem z oboru," dodal Libor Soukup.

Solární **termické kolektory** jsou léty prověřený nástroj k úspoře energie s dlouhou životností, vyráběný zpravidla z evropských materiálů. Je to vhodný doplněk ke všem zdrojům tepla, ať už jsou konvenční nebo obnovitelné. Mrzí nás, že i přes velké množství pozitivních zkušeností není jeho kombinace s tepelnými čerpadly nebo fotovoltaikou dotačně podpořena," řekl Jiří Kalina z Československé společnosti pro sluneční energii.

Loni přibylo přes 45 tisíc nových fotovoltaik

Do sítě bylo vloni připojeno přes 45 tisíc fotovoltaických elektráren s výkonem 983 megawatt (MWp). Zhruba 83 % z toho představují instalace určené pro pokrytí vlastní či lokální spotřeby, které se staví zpravidla na střechách. V roce 2024 se zároveň výrazně zvýšil podíl elektráren určených pro dodávku do sítě (a stavěných především na volné ploše).

„Instalace s lokální spotřebou mají pro stát i spotřebitele významné pozitivní dopady. V porovnání s vyspělými státy v podílu střešních fotovoltaiky zaostáváme. Vzhledem k tomu, že v loňském roce bylo do distribuce připojeno téměř trojnásobné množství fotovoltaik pro dodávku do sítě, připomínáme vládě potřebu dobrého státního dohledu nad tím, aby nejméně polovina nových fotovoltaik vznikala v místě spotřeby a pokud ne, aby stát adekvátně upravoval podmínky vč. dotačních," uvedl Štěpán

Chalupa z Komory OZE.

Fotovoltaiku má dosud instalováno pouze 9 % rodinných a méně než 1 % bytových domů (zhruba 190 tisíc z celkových asi dvou milionů rodinných a 1300 z celkových asi 200 tisíc bytových domů), uvedla Komora OZE. O zhruba čtvrtinu se meziročně propadl zájem domácností o dotace na fotovoltaiku z Nové zelené úsporám, upozornili zástupci Cechu akumulace a fotovoltaiky. Vedle levnější elektřiny, která prodloužila dobu návratnosti, stojí za loňským propadem výrazné snížení dotace, které u nejoblíbenějšího typu fotovoltaiky činí zhruba 100 tisíc korun. „Časté a výrazné změny podmínek dotačních programů nejsou šťastným řešením. Obáváme se, že to v letošním roce přinese další výrazný propad zájmu domácností o fotovoltaiku," dodal Aleš Hradecký, předseda Cechu akumulace a fotovoltaiky

Malé vodní elektrárny zatím ve stagnaci

Počty nově zprovozněných malých vodních elektráren (MVE) odhaduje Komora OZE na jednotky kusů. Celkem je v provozu přes 1600 MVE a ročně vyrobí přes jednu miliardu kilowatthodin. Stále existuje mnoho lokalit na středních a vyšších partiích řek, kde by mohly vzniknout další elektrárny. V Česku tak lze do roku 2030 očekávat výstavbu řádově stovek elektráren a přírůstek instalovaného výkonu zhruba 24 MW. „Modernizovat by šlo také spoustu ze stávajících elektráren, ale potřebujeme konstruktivnější přístup příslušných orgánů a organizací," řekl Vladimír Zachoval, předseda Cechu Malých vodních elektráren

Biometan a flexibilita vyžadují podporu

Loni vznikla pouze jedna nová **biometanová** stanice a tři byly rekonstruované. Bioplynová stanice nevznikla žádná. Za alarmující označila Komora situaci v oboru, jehož rozvoj je oproti potřebám energetiky i národnímu plánu mizivý. Rozvoj biometanu pomůže snížení závislosti na dovozu zemního plynu a umožní využití tolik potřebné flexibility ve výrobě elektřiny z bioplynu. Dvě třetiny výkonu bioplynových stanic ale v roce 2024 využívaly formu podpory výkupní cenou, což naopak poskytování **flexibility** nepochopitelně znemožňuje.

„Rozvoj oboru se stále nedaří nastartovat. Nepomáhá tomu změna režimu podpory biometanu, tedy ukončení zeleného bonusu a zavedení aukcí, ani nevhodné podmínky modernizace či stále nefunkční podpora malých bioplynek. Obor je připraven na moderní trendy v energetice a umí poskytnout levnější flexibilitu než baterie, plyn či vodík. Pro využití významného regulačního potenciálu je však třeba pootevřít dveře," řekl Adam Moravec z CZ Biom.

JiT (Zdroj: Komora OZE)

V roce 2024 se u nás významně zvýšil podíl FV elektráren pro dodávku elektřiny do sítě (na snímku velká FV elektrárna postavená pro ČEZ Esco na průmyslové ploše v Liberci). Foto archiv/Greenbuddies

http://energie21.cz/ze-vsech-obnovitelnych-zdroju-vyznamne-pribyvaji-zatim-pouze-fotovoltaiky